

Pastatymas, sugriovimas, atstatymas

Sumanymas atstatyti Žemutinės pilies Valdovų rūmus - šiandien ypač aktuali tema, diskutuojama, ginčijama be galo, be krašto. O įvairių sričių specialistai - istorikai, architektai, geologai jau 14 metų triūsia dėl vieno gražiausių architektūros paminklų. Atlikta daugybė darbų: parengtas retrospektyvinis projektas, statybos techninis pagrindimas, rūmų atkūrimo paminklotvarkos sąlygos, surengtas konkursas dėl rūmų koncepcijos. Vykstant ginčams dėl Valdovų rūmų atstatymo tikslingumo, "XXI amžiaus" skaitytojams naudinga žinoti apie Valdovų rūmų anuometinę statybą, sugrįžimo aplinkybes ir jų atstatymo reikalingumą šiais laikais. Apie tai žurnalistė Elona Gubavičiūtė ir kalbėjosi su dviem specialistais: istoriku prof. Edvardu Gudavičiumi ir Pilių tyrimų centru "Lietuvos pilyų" architektūrinių tyrimų centru vedėju dr. Napalium Kitkausku.

Pastatymas

Ar tais laikais Lietuvai buvo sudėtinga pastatyti Valdovų rūmus? Ar pakankamai buvo specialistų ir lėšų darbui?

Prof. E.Gudavičius. Tais laikais statyti buvo kur kas sunkiau negu dabar. Kalbant apie stilius ar pačią statybą, Lietuvoje šios sritys buvo mažiau įsisavintos nei Vokietijoje ar Italijoje. Trakų salos pilis yra statyta pagal vokiečių ordino konventines pilies, o XVI amžiaus Valdovų rūmus reikėtų vadinti itališku statiniu. Juos statė italų architektai. To meto Lietuvos architektai nebuvo įsisavinę renesansinio stiliaus ir nebūtų sugebę paruošti projekto. Jie buvo pajėgūs suprojektuoti tik gotikinį pastatą. Lietuviai tuo metu galėjo būti puikūs mūrininkai, bet ir mūrininkų turėjome ne tiek daug. Plytas Lietuvoje gamino, bet ši sritis nebuvo išplėtotą. XVI a. pirmoje pusėje maždaug tik trečdalis Vilniaus pastatų buvo mūriniai, o visi likusieji - mediniai. Labiau klestėjo dailidžių amatas.

Jei kalbėsime apie pinigus, jų visada trūko. Inventoriuose nuolat buvo rašoma, kad pilys - labai blogos būklės, kad reikia tą ir aną taisyti, trūksta patrankų, nėra parako ir t.t.

Kokia buvo tų laikų Valdovų rūmų statybos technologija? Kokias statybines medžiagas naudojo tuometiniai specialistai?

Dr. N. Kitkauskas. Norimų atstatyti Valdovų rūmų pietų ir rytų korpusai pradėti statyti XV amžiuje,

Šie kokliai surasti Žemutinės pilies rūmų teritorijoje kasinėjant

Algimanto ŽIŽIŪNO nuotrauka

o dalis rytų, šiaurės ir vakarų - XVI amžiuje. Apie tų laikų statybos technologiją reikėtų pasakyti, kad rūmų pamatai buvo daromi labai masyvūs - trijų, o kai kur - net iki keturių metrų pločio, iš lauko akmenų ir plytų su geros kokybės kalkių skiediniu. Kadangi rūmų pietinė siena ir šiaurės korpusas atsidūrė kyšulio pašlaitėje, reikėjo dėti gilesnius pamatus. Gruntai pasitaikė durpingi, todėl pačiose žemiausiose vietose maždaug kas 40 centimetrų buvo kalami mediniai poliai. Ant tų polių, kurių ilgis - 2,0 ir 2,5 metro, sumūryti pamatai.

Sienos buvo gana storos. Storiausios - rūsio, o aukštų, kylant į viršų, ploninamos kas keliolika centimetrų. Taigi apatinės rūmų dalies sienų storis siekė nuo 2,5 iki 3,0 metrų o viršutinės - nuo 1,4 iki 1,7 metro. Kadangi rūmai - valdovų rezidencija tai ir buvo statomi masyvūs, kad atrodytų solidžiau ir būtų ilgaamžiai. Tokių masyvių statinių pavyzdžių galima rasti ir kituose Europos miestuose. Pavyzdžiui, prieš 12 ar 13 metų, minint Paryžiuje Bastilijos užėmimo metines, spauda rašė, kad pastatą griauti nebuvo lengva, nes sienų storis siekė tris metrus. Kai sienos būdavo pastatytos, mūrydavo skliautus. Kartais juos mūrydavo jau uždengus stogą. O Valdovų rūmuose ne tik pirmame ir antrame aukštuose, bet ir rūsiuose buvo skliautai. Mes esame suradę, o vienoje patalpoje - net visų aukštų, sukritusius skliautus. Greičiausiai jie sukrito nuo stipraus sprogimo. Nieko nuostabaus, skliautai galėjo sukristi, nes sienos buvo labai storos.

Valdovų rūmai - trijų aukštų statinys. Tiksliau, 2,5 korpuso yra trijų, o 1,5 korpuso - dviejų aukštų. Patalpos buvo iki penkių metrų aukščio. Trečiasis, viršutinis, - reprezentacinis su sosto ir priėmimo salėmis. Todėl mūryti skliautus čia netiko, buvo padaryta kesoninė perdanga su puošyba. Kesonus laikė medinės sijos. Rūmų stogas buvo dengtas XVI amžiui būdingomis ploščiomis stiegėmis (čerpėmis).

Įdomūs tų laikų pastoliai. Ne tokie kaip šiandien, iš anksto sukalami

tik pastato viršaus. Tais laikais pastoliai buvo daromi išmušant skylės jau išmūrytose sienose ir sukišant skersinius. Ant tų skersinių darbininkas galėdavo mūryti toliau. Ir taip palaipsniui iki pastato viršaus. Pabaigus statybos darbus, tuos skersinius nupjaudavo arba ištraukdavo.

Tokių skylių esame radę daugelyje senų pastatų, tiek Vilniuje, tiek Kaune. Ilgai mums buvo neaišku, kokia tų skylių paskirtis. Pasirodo, taip buvo klojami pastoliai. Rūmų patalpos buvo apšildomos krosnimis, kurių pakuros - iš koridoriaus pusės. Per 14 kasinėjimo metų surinkome didelę koklių kolekciją. Ne visus koklius galime šiuo metu parodyti, nemažą jų kiekį kol kas laikome dėžėse.

Reikėtų pasakyti, kad Vilniaus Valdovų rūmai neturėjo ypatingų konstrukcijų ir sudėtingų architektūrinių sprendimų nebuvo daroma.

Sugriovimas

XVIII a. pabaigoje susilpnėjęs Lietuvos-Lenkijos valstybė buvo padalinta. Lietuvos teritorija su Vilniumi atiteko Rusijai. Žemutinės pilies Kungaikščių rūmų likimą sprendė okupacinės valdžios paskirtas gubernatorius, Vilniaus miesto magistratas ir pasipelnymo trokštantis pirklys Moisiejus Sluckis.

Sugriovimo istorines aplinkybes nurodė dr. N.Kitkauskas savo straipsnyje "Dėl Žemutinės pilies Valdovų rūmų atkūrimo tikslingumo" ("Statyba ir architektūra", 2001/10), pateikdamas miesto archyve saugomų dokumentų ištraukas.

Viename iš dokumentų, rašytų rusų kalba 1799 metais ir adresuotų gubernatoriui Fryzeliui, minėtas pirklys M.Sluckis prašo jam leisti išgriauti senuosius pilies mūrus ir net išlyginti jų vietą. Už tai pažada atiduoti nedidelę plytų dalį.

O tuo pačiu numeriu pažymėtame kitame dokumente Lietuvos civilinis gubernatorius Jan Fryzelis kone įsako Viliaus miesto magistratui apsvarstyti M.Sluckio prašymą, sudaryti naudingas sutarties sąlygas ir pateikti sprendimui priimti. Toliau matome, kad vykdydamas gubernatoriaus įsakymą magistratas sudarė kontraktą su M.Sluckiu dėl pilies mūrų išardymo. O vėliau magistrato raporte, rašytame 1802 metais kariniam gubernatoriui baronui Deningsenui, skaitome: "... su begaliniu gailėsčiu mums tebuvo galima stebėti, bet gelbėti negalėjome, kai 1799 ir 1800 metais, nesiklausdamas mūsų pačių, kas norėjo ardė vartus (bromas), sienas (pylimus) ir bokštus, išmūrytus mūsų protėvių prieš 300 metų. Neturėjome laimės ir mūsų vyresnybės būti pasklaustais: ar skaudu, ar ne skaudu mums? Ta skriauda mums akivaizdi. Tačiau vietoje to teisingumo, mūsų suvokimu įteigtas tas silpnumo pojūtis, kad mums privalu tik kentėti ir todėl, kol gyvensime, visko reikalau ko tik kam reiks.

Pateikęs dokumentų tekstą dr. N.Kitkauskas daro šią išvadą: "Iš pateiktų dokumentų ištraukū matyti,

kad magistratas tebuvo nominalus Pilies valdytojas ir šeimininkas. Gubernijos valdžia jį priverė pasirašyti kontraktą: valdžia atvirai, gana kompromituojančiu būdu parėmė godų aferistą, atsisabstė Sluckį, kuris už tautos paminklo išgriovimą norėjo sau pasidaryti akivaizdžią naudą."

Atstatymas

Priimtame LR Seimo įstatyme yra nurodyta, kad visas Valdovų rūmų ansamblis turi būti atkurtas iki 2009-ųjų metų - Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečio sukakties. Ką jūs apie tai manote?

Prof. E.Gudavičius. Aš pritariu Mokslų akademijos prezidentui pareiškimui, kad neturėtų būti jokių atkūrimo terminų - nei Mindaugo karūnacijos, nei pirmojo Lietuvos vardo paminėjimo. Pirmiausia reikia įvertinti atstatymo galimybes ir leisti šiuo objektu užimtiems žmonėms ramiai, be jokių terminų, dirbti. Spaudoje buvo rašyta, kad Maskvoje yra kažkokie planai. Tai rodo, kad dar turime medžiagos, kurią būtina surasti ir ištyrinėti. Kiek girdėjau, šitas darbas jau pradėtas. Vadinas, daroma tai, ką reikia daryti. Galbūt nelabai ką ir rasime, tačiau reikia ieškoti ir nuodugniai patikrinti, sudarant galimybes specialistams važiuoti ten, kur dar galima aptikti kokių nors duomenų. Bet kokiam darbui reikia laiko ir pinigų. Todėl ir jokie terminai nėra realūs. Iš surinktų duomenų bus paruoštas projektas. Jį apsvarstysime platesniame specialistų rate. Kaip ir kiekvienas mokslinis darbas, jis bus recenzuojamas ir, atsižvelgiant į pastabas ir išvadas, koreguojamas. Tik tada bus galima kalbėti apie pačią statybą ir, žinoma, jos finansavimą. O kol kas reikia finansuoti tuos rinkimo - tyrinėjimo darbus ir padėti toje srityje dirbantiems žmonėms.

Kokiu principu, jūsų nuomone, turėtų būti atliekami statybos darbai?

Dr. N. Kitkauskas. Galima mūryti ant pačių pamatų, bet norėtusi, kad išlikusios sienos būtų matomos iš visų pusių. Tuomet perdengimus reikėtų nukelti toliau. Tiksliau, norint, kad matytusi požeminė dalis, reikia ją "išstempti" į lauką. To siekdami padidinsime rūmų naudingą plotą - nuo buvusių 8 tūkst. iki 12 tūkst. kvadratinųjų metrų (keturių korpusų tuometinių Valdovų rūmų dydis buvo 76 tūkst. kubinių metrų). Kieme, nuo grindinio, planuojame padaryti požeminius praėjimus. Sienas siūlome statyti tradicinėmis medžiagomis, nes jos yra atsparios ir labiau išbandytos. Norėtume, kad tie mūrai stovėtų bent kelis šimtus metų.

Prof. E.Gudavičius. Kalbant apie pačias statybas, reikėtų laikytis dviejų principų. Pirmasis - autentikos eksponavimo principas. Šį pastatą galima pavadinti muliažu. Aš nematau nieko blogo tame žodyje. Pastatas, arba muliažas, turi atlikti savotiško stelažo funkciją. Tai (Nukelta į 8-tą psl.)

TĖVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 9376 7355.

Published by the Australian Lithuanian Catholic Federation
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorė Marija Geštautienė.

Prenumeratos kaina metams Australijoje \$45 dol., Europoje ir Amerikoje paprastu ir oro paštu \$90 Aust. dolerių. Atskiras numeris \$1-50. Skelbimai už skilties vieną cm. \$3. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų ir pasirašytų straipsnių turinį neatsakome. Redakcija korespondencijas trumpina ir taisy savo nuožiūra.

Ar Amerika pasirinko gerą kelią?

Rašo V. L. Mačys

Baisūs rugsėjo 11 d., 2001 įvykiai buvo ir yra plačiai aprašyti per visokią žiniasklaidą. Irgi yra suprantama Amerikos reakcija ir Prezidento bei žmonių reikalavimus surasti ir nubauti nusikaltelius. Kadangi garsiausi šūkiei buvo daugiausiai iš Islamo kraštų, "mirtis" Amerikai ir Izraeliui, tai nežiūrint kas kaltas ir kur ieškoti nusikaltelių nebuvo laiko nei noro. Reikėjo patenkinti Amerikos žmonių reikalavimus ir kaip artimiausia galimybė įvykdyti tokias žudynes be abejo buvo pasirinkta bin Laden, ir jo vadovaujama al-Qaeda organizacija ir Irakas. Bet nežiūrint vice.gynbos sekretoriaus Wufovičiaus reikalavimų nušluoti Iraką, tam nerado jokių įrodymų ir dabar nusistovėjo ant bin Laden.

Bet "Secretary of State" Colin Powell pareiškė - yra gerų informacijų rodančių į bin Laden prisidėjimą, bet jis (Powell) pripažino, kad tai nėra pakankamas įrodymas Teismo bylos užvedimui. Kinija, Rusija ir musulmonų kraštai: Egiptas, Indonezija, Malazija, Saudi Arabija ir kiti reikalauja įrodymų, kad bin Laden buvo iniciatorius tos tragedijos. Žinoma, Amerikos "karo vanagai" su pagalba gudresnių iš Vidurinių Rytų specialistų tą pareiškimą atmetė. Nežiūrint žiniasklaidos "manevravimų", galima jausti trūkumą tiesos ir spaudos varžymo. Niekas nepasikeistų, jei būtų duodama galimybė pačiam bin Laden kalbėti ir išklausti jo asmenišką paaiškinimą, kad jis neprikišo savo pirštų prie rugsėjo 11 d. tragedijos. Jokių derybų ir jokių nuolaidų, bet tik išgirsti ką jis

pasakytų į tuos kaltinimus.

Bet kažkas bijo išgirsti "kitą tiesą"? Nežiūrint į tūkstančius FBI, CIA ir kitų institucijų, vis neranda bin Laden apkaltinti įrodymų, nes jų gal ir nėra. Sekant spaudą ir "aplinkybinius kaltinimus" susidaro įspūdis, kad minėtos slaptos tarnybos agentūros yra kažkieno klaidinamos ar jos neturi daug supratimo apie teroristų ypatingos svarbos uždavinių įvykdymo procedūras ir tam uždaviniui žmonių pasirinkimą. Iš mūsų partizanų veiklos kur sprendimai buvo padaryti žinant žmonėms, kurie nebuvo to sprendimo vykdytojai, labai dažnai atsiradavo išdaviškų ar "pletkininkų" ir to pasekoje daug žmonių žūdavo natsiekę savo tikslo.

Palestiniečių neturėjimas baimės mirti nepadarė didelių nuostolių Izraeliui. Nesenai buvo pokalbis (Australijos užsienio korespondento) su ex.Izraelio slaptos tarnybos vadu, kuris pareiškė, kad Izraelis turi išdaviškų iš palestiniečių tarpo nuo mažiausio iki aukščiausio kovotojo Arafato (Palestinos prezidentas) vadovybėje ir todėl jie (žydai) žino kada ir kokia mašina važiuoja ar namuose bus "teroristas". Tą gerai suprato vyrai, kurie nutarė įvykdyti dar pasaulyje nebuvusio "atentato" (ar žudynių). Nėra abejonės, kad jie simpatizavo bin Laden, bet nereiškia, kad jie buvo jo diriguojami. Per didelį atstumai, sunkumas koordinuoti labai tiksliai veikimo paskutines akimirkas ir per daug komunikacinių problemų.

Kaip spėjama, kad organizavimas tokio masto puolimui galėjo trukti apie porą metų kol organizatorius (motinos akyse buvo "mamos berniukas") Mohamet Atta, surinko tas pačias idėjas ir norą mirti be baimės ir be žmogiškos širdies, ratelį susidedant tik iš 19. Gal buvo ir dar vienas, bet tikrų žinių nėra.

Stebint įvykių klostimąsi, aiškiai matoma, kad World Trade Center atakai, teroristai (keršintojai) nepasirinko priimto teroristinio metodo įvykdyti pasirinktą tikslą. Kad išvengtų įtarimo, jie negyveno grupėmis kartu, ir susirinko iš įvairių vietų (kraštų) paskutiniu momentu.

Kadangi suorganizuoti tokias baisias žudynes, jie gerai apsvarstė būdą, kaip galima padaryti daugiau nuostolio ne tik žmonėms, bet ir visai Amerikai ir Pasauliui. Nėra abejonės, kad jie studijavo ir antrojo karo japonų kamikaze taktiką, kur vienas pasiaukojęs lakūnas paskandindavo karo laivą su šimtais įgulos narių. Žinoma, tada buvo karas, bet ir tiems teroristams irgi buvo karas prieš nedovanotiną elgesį su palestiniečiais ir Amerikos tam pritarimui. Bin Laden yra aiškiai pasakęs - "kol Palestina nebus laisva nuo Izraelio okupuotų kraštų, Amerikos žmonės neturės remios nakties." Amerikos Prezidentas paliko Izraeliui "spręsti" palestiniečių reikalus ir vietoje kalbėti su (daugumos) Afganistano atstovais, nutarė problemas spręsti karu ir savo žmones (gal neapgalvotai) paversti į antrakso neotitikus. Kaip galima, Amerika tiek daug gero daro ir darė nualintoms tautoms ir kyla klausimas - kodėl jie negalvoja savo galva, bet įklampsta į kitų paruoštą liūną. Gal netolimoje ateityje išgirsime: "Brutus ir tu prieš mane". Daugiau kaip galimybė, bin Laden nežinojo tų teroristų (keršintojų) numatytą kamikazinį planą. Kad nepalikų jokių savo veiklos žinių ir ryšių, "kamikaziai" nutarė žūti visi ir beveik to pačiu laiku.

JAV vadovybei dabar būtų pats palankiausias laikas pergalvoti savo politiką kas liečia Afganistaną. Talibano viešpatavimas yra (galima sakyti) nušluotas ir būtų gerai, jei pagautų bin Laden gyvą. Gal mes sužinotume daugiau, kaip kad mus vietinė ir amerikonių žiniasklaida "maitina".

AREŠTUOTA 60 IZRAELIŲ

Nežiūrint labai draugiškų santykių, ši kartą Amerikos Saugumas areštavo 60 izraelių turistų. Šį areštą pavadino "Detention of Special Interest" reiškianti, kad tas yra susijęs su 11 rugsėjo tragedija. Kol kas kaltinimai emigracinio pobūdžio - neturėjimo leidimo pabūti ilgiau negu nurodyta dokumentuose.

Į tokį "savanorišką" prailginimą, FBI žiūri į tautinio saugumo pažeidimą. Įtarimai ir suėmimai prasidėjo Ohio, Missouri, Texas ir Kalifornijoje, kaip žmonės pastebėjo Vidurio Rytų išvaizdos žmones po 11 rugsėjo įvykių, gyvenančius grupėmis ir grupėmis maišantis su vietiniais visokiuose "shopping malls". Buvo pranešta FBI ir emigracijos tarnyboms. Minėtos tarnybos areštavo nemažai tų "Izraelio turistų" tarp spalio ir lapkričio mėn. dėl neturėjimo leidimo dirbti Amerikoje. Tai įprastas kaltinimas, kol nesuranda rimtesnių nusikaltimų ir tikro tikslo "ko jie atvažiavo ir nepratęsė savo dokumentų?"

Ypatingas dėmesys buvo atkreiptas į Findlay, Ohio areštuotam Iron Diamant (karo veteranui) ir jo dešimties draugams. JAV Saugumas labai domėjosi areštuotu apie tarnybą Izraelio kariuomenėje.

Atkeipkite dėmesį į suimtųjų pasiaiškinimą dėl darbo (be leidimo). Jie pardavinėjo plastikinius malūnsparnius varomus "guminiu" varikliu Toledo mieste. Ar galima rasti kvailesnį uždarbį Amerikoje, pardavinėjant plastikinį žaisliuką?

Žinoma, JAV Saugumas nebuvo toks naivus ir "prekybininkus" uždarė į kalėjimą be teisės išsipirkti užstatais.

Aiškiai matyti, kad Amerikos Saugumas žiūri daug rimčiau į plastikinius malūnsparnių pardavėjus ir kitus 60 turistų.

Ypatingas dėmesys buvo atkreiptas į penkis (Izraelio kariuomenės veteranus) kurie buvo New Yorke ir stebėjo iš Hodsono upėje esančios salos degančius bokštus - World Trade Center, fotografavo ir "clowning around" (kvaialiavo-išdykavo). Jų džiaugsmas ilgai nesitęsė, saugumo atstovai juos pastebėjo ir areštavo. Reikalas pasidarė labiau komplikotas, kaip jų mašinoje rado dėžės pjaustyti peilius, tokius pačius, kaip buvo pas teroristus užgrobusius keturis lėktuvus. Minėti asmenys dirba Izraelio baldų firmoje Amerikoje. Dar buvo suimta du asmenys dirbantys toje pat firmoje.

Buvo nadotasi 23.11.01 "The Washington Post", Staff Writer, page 22A, straipsnis sutrumpintas.

V.L. Mačys

nieko gera nežada.

Artėja prezidento, savivaldybių ir Seimo rinkimai. Laukti negalima. Laikas skubiai veikti.

Arūnas Aleksa

- Iš "Tremtinys"

Lietuvai reikia antro išsilaisvinimo

ginti savo kariuomenę.

Lietuva sėkmingai beldžiasi į Europos sąjungos ir NATO duris.

Kodėl vėl laisvintis?

Nuo prievartos Lietuva išsilaisvino, bet melas tebeveši, šakoja ir Lietuvos vartus tebekilnoja. Korupcija, reketas, kyšiai, apgaulingi politikų pažadai, valdininkų nesąžiningumas, pasišaipymai iš religijos ir moralės, šmeižtai - tai to paties melo įvairūs pavidalai, kurie neleidžia visiems geros valios piliečiams naudotis atgautos laisvės palaima. Ekonomikoje ir politikoje įsitvirtinę laisvės priešai neigia laisvės vertę, o nepriklausomybę skelbia visų nelaimių priežastimi. Šia propaganda lengvai patiki ne tik moraliai susilaukinti žmonės, bet ir didelė dalis geravalių tautiečių, netekusių vilties sulaukti daugiau teisingumo.

Per vienuolika nepriklausomybės metų dvylika kartų keitėsi dešiniųjų ir kairiųjų vyriausybės, bet požymiai bendrosios gerovės tik labai neryškūs. Ieškant atsakymo į klausimą, kodėl taip įvyko, nutylima, kad per visą šį laiką Lietuvos

valstybės vairs nebuvo patikėtas žmonėms, kurie būtų įrodę, kad privačiame ir viešajame gyvenime būtina vadovautis krikščioniška morale, kilniu patriotizmu, artimo meile ir nesužalotos demokratijos principais. Tiesa, kiekvienuose rinkimuose į Seimą buvo išrenkama ir kiekvienoje Vyriausybėje buvo sąžiningų žmonių, bet jie atsidurdavo tokioje mažumoje, kad ryškesnės įtakos valstybės valdyme niekada neturėjo.

Atverkime duris teisingumui - žodžiais ir širdimi reikalauja nuo bolševikinio melo pavargusi tauta. Ir tas durų atvėrimas kaip tik ir būtų antrasis išsilaisvinimas.

Ar ne laikas visiems geros valios žmonėms pamąstyti ir skubiai veikti, kad Lietuvos valstybės vairą į savo rankas paimtų tie žmonės, kurie žodžiais ir darbais įrodę meilę Lietuvai, pademonstravę ištikimybę teisingumui, pagarbą krikščioniškai moralei ir atsakomybę už viešų įsipareigojimų vykdymą? Didžiausi teisingumo pažeidimai vyko 1993-1994 metais, o ir dabartinė valdžia

Sugriuvus Sovietų sąjungai, visas pasaulis suprato, kad pagrindinis sovietinės sistemos principas - melas, o priemonė tam - prievarta. Prievartą sovietijoje melą įgyvendino kaip normą. Viešajame gyvenime visi melavo, visi žinojo, kad meluoja ir tik maža dalis žmonių priešinosi melui. Kurie priešinosi, prievarta buvo nublokšti į beprotinamius, kalėjimus ir tremtį.

Iš Lietuvos išvedus okupacinę kariuomenę nuo svetimųjų prievartos tauta buvo išvaduota. Nebepersekiuojami, kad esame lietuviai, jaunimas nebevežamas kariauti ir žūti už okupanto interesus, nebaudžiami galima didžiutis savo tautos istorija, savais didvyriais, savo kultūros kūrėjais, viešai garbinti Dievą, auklėti vaikus, išvykti į kitus kraštus. Šiandien lietuvius nebevežiamas garbinti pikčiausių savo tautos budelių - Lenino, Stalino ir kitų pabaisų. Lietuva išlaisvinta ir savųjų okupantų, kurie talkino svetimiems ir tapo Lietuvos sovietintojai, kultūros prievartautojai ir tėvynės išdaviškai.

Lietuva jau turi viso pasaulio valstybių pripažintą sienas ir joms

IR JAU LAPKRITIS.

Pradedame šį mėnesį Visų Šventųjų šventę. Tą dieną Bažnyčia ir mes su ja pagerbiame ne tik tuos, kuriuos Bažnyčia yra paskelbusi šventaisiais, bet visus, kurie yra Danguje, nes kas patenka į Dangų, tas yra šventas.

Antroji diena lapkričio yra Vėlinės - prisiminimas sielų esančių Skaistykloje. Jiems padeda mūsų maldos, ypač Šv. Mišios.

Už tai keliaujame šias dienas į Šv. Kazimiero bažnytelę savo mylimiesiems: giminėlei, artimiesiems, Tėvynėje ir pasaulyje tėvynainiams Viešpaties pašauktiesiems malda padėti įžengti į Šventųjų būrį. Tai gerosios Vilties šventė.

Šiose dienose mūsų klebonas kun. J. Petraitis aukojo šv. Mišias iš ryto 8.30 val. už mirusius, sielas Skaistykloje. Už mūsų šeimų mirusius, parapijiečius bei kunigus. Mišiose skaitymus atliko A. Kubilius, klebonas sakė pamokslą. Vėlinių dienoje, klebonui užvedus giedojime "Viešpaties angelą" ir "Amžiną Atilį".

Vėlinėse kapus lankėme lapkr. 5 d. sekmd. 2 val.

Buvo pirmasis mėnesio sekmadienis, tai kun. Klebonas išstatė Švenčiausiąjį, kuris Monstrancijoje iškeltas ant

Tabernakulio taip raminančiai spinduliavo žvakių šviesoje. Rožinį pravedė A. Kubilius už mirusius parapijiečius ir kunigus, šv. Mišias aukojo kun. J. Petraitis, sakė pamokslą, patarnavo R. Jablonskis, lekciją skaitė G. Kazlauskienė, auką atnešė B. Morkūnienė ir O. Bridžiuvienė. Giedojo šv. Kazimiero Bažnyt. Choras, vad. J. Pocius.

Po šv. Mišių Parap. salėje skaniai papietavome ir važiovome į Centennial Park kapines. Tenai prie mūsų gerb. brangių kunigų kapų - kun. J. Kungio, kun. A. Kazlausko ir kun. A. Spurgio susirinkome.

Giedra, vėsus vėjelis. O pasaulis toks neramus, tiek skausmo ypatingai dabar, kai prasidėjo karas prieš terorą. Šiurpu, baisu... Čia kapinėse prie besiilsinčiųjų kapelių atrodo taip gera - tikras ramybės kampelis...

Mūsų klebonas taip nuoširdžiai giedojo jaudinančią, gaudinančią "Dies irae, dies illa" įterpdamas maldas už mirusius, užbaigė giesme "Viešpaties Angelas" ir "Amžiną Atilį".

Mažutė mūsų grupelė, pasigendame taip daugelio iš mūsų mirusius, kuriuose tik malda tegalime pasiekti.

Išsisklaidėme po kapines prie savo brangiųjų kapų žvakutę uždegti, maldelę sukaltėti... Gražus, mielas

susitikimas Vėlinėse.

Klebonas dar pašventino a.a. Žylio paminklą, kur palaidota Jo žmona ir dukra. Ir paprašytas, sutiko pašventinti berods kroatų paminklą.

Ilsėkitės Viešpaties Ramybėje visų Mirusiųjų Vėlės. S.P.

Mūsų Mirusieji:

A.† A. Hansas Glazė

A.† A. Hansas Glazė mirė spalio 28 d., vyresnio amžiaus asmenų priežiūros namuose, sulaukęs 86 m. amžiaus. Velionis gimė Klaipėdos krašte. Klaipėdoje jis baigė Vytauto Didžiojo gimnaziją, o inžinieriaus diplomą įsigijo Kauno universitete.

Pasitraukus Vokietijon, Hansas Anglų zonoje buvo pabaltiečių komendantas. Jis daug padėjo lietuviams "dypukams", nes jau tada Hansas neblogo kalbėjo angliškai. Jis ypač buvo gerai žinomas Wolterdingeno stovykloje gyvenantiems lietuviams, kurių nemažas skaičius apsigyveno Adelaidėje. Hansas atvyko į Australiją 1948 m. Adelaidėje vedė estę Milvi, su kuria praleido daug ramaus gyvenimo metų. Jis priklausė Adelaidės inžinierių organizacijai, lankydavo įvairius lietuviškus parengimus. 1988 m. žmonai mirus, Hansas pasijuto labai vienišas ir po kelių metų susituokė su filipiniete

moterim Amanda, kuri jį rūpestingai prižiūrėjo ir globojo iki pat mirties. Paskutiniaisiais metais susilpnėjo Hanso atmintis, o liga stiprėjo. Hansas buvo liuteronas. Tačiau ligos metu jo žmona Amanda pakvietė pas ligonį liuteroną kunigą, o taip pat ir kun. J. Petraitį, kuris Hansą aplankė ligoninėje. O vėliau Modburio slaugymo namuose; suteikė jam sakramentinį išrišimą ir ligonių patepimą. Po to, maždaug už mėnesio, Hansas mirė, užmigęs ramiu miegu.

Velionis Hanso laidotuvės buvo Enfieldo Memorial kapinių krematoriumo koplyčioje X.31. Dalyvavo apie 70 žmonių; jų tarp apie 10 lietuvių. Laidotuvėms vadovavo liuteronų kunigas James Winderlich. Kun. J. Petraitis irgi buvo pakviestas į laidotuves. Jis paskaitė evangeliją ir sukalbėjo dvi laidojimo maldas. - Tegul ilsisi ramybėje.

Wolterdingeniečiai ir klaipeidiečiai Adelaidės lietuviai visuomet prisimins Hansą kaip draugišką, paslaugų, linksmą žmogų ir gerą draugą.

Po laidotuvių visi buvo pakviesti į šalia esančią svetainę pabendravimui ir kavutei su užkandžiais.

Nuoširdus ačiū Valei Neverauskienei ir Petruai Algimantui Sinickui už suteiktas žinias apie velionį Hansą. -J.N.P.-

SYDNĖJUS

Sydnėjaus Lietuvių choras "Daina" kviečia visus kartu atšvęsti Kalėdas su "Daina". Įlgirsite chorą dainuojant naujas negirdėtas dainas ir kalėdines giesmes. Galėsite ir prisijungti prie mėgiamiausių liaudies dainų.

Kalėdinė popietė įvyks Lietuvių klube Bankstowne, sekmadienį gruodžio 2 d., 1 val. p.p. Bilietų kaina \$15 už kuriuos bus patiekta šalti pietūs, kava ir pyragai. Dalyvaujantys, prašomi įsigyti bilietus Lietuvių klube arba ten užsiregistruoti klubo telefonas 9708 1414. "Dainos" choro valdyba.

Kariuomenės šventė. Dėl šaukiamo specialaus klubo narių susirinkimo lapkričio 25 d., **Kariuomenės šventė nukeliama į sausio 13-tąją 2002 metais.** Tai sutaps kartu su Sausio 13-tosios minėjimu. Šis Lietuvių klubo narių nepaprastas susirinkimas yra gyvybės, ar mirties reikalas mūsų bendruomenėje. Kickvieno lietuvių kurio gyslose teka lietuviškas kraujas yra pareiga remti mūsų klubo gyvastį ir jo ateities veiklą. Sekite vėlesnę informaciją, dėl Kariuomenės šventės minėjimo.

Ramovėnų valdyba.

Kunigo Roger Bellemore išleistuvės. Tris metus tarnavęs lietuviams kun. Roger Bellemore SM užbaigs savo darbą pas lietuvius su šv. Mišiomis per šias Kalėdas. **Organizuojamos jam išleistuvės š.m. gruodžio mėn. 9 d. tuoj po pamaldų parapijos salėje šalia bažnyčios.** Vaisės bus sunėstinės. Tad iš anksto prašome atsinešti po lėkštę. Kavą ir pyragaičius gausite

vietoje. Dėl platesnės informacijos kreipkitės pas parapijos komiteto pirmininkę Danutę Ankienę tel. 9871-2524. **Parapijos komitetas.**

Dėl prenumeratų. Sydnėje atstovauju sekančią spaudą: Iš Lietuvos "Kario" žurnalą, Lithuanian Weekly (anglų kalboje). Priimu prenumeratą ir už "Tremtinį". Australijoje "Tėviškės Aidas", Amerikoje "Pasaulio lietuvių". Būkite malonūs, laikas apsimokėti laikraščių prenumeratas. Jūsų čekius išrašyti laikraščių vardu. Money orders A. Kramilius vardu, 83 Queen St. Canley Heights, N.S.W. 2166. **A. Kramilius.**

Mūsų Mirusieji: A.† A. Sofija Šaparienė 1909.9.8-5.11.2001

Ši neramų, pilną audrų ir nelaimių pasaulį paliko 92 metų sulaukusi Lietuvių bendruomenėje gerai pažįstama tautienė humoristė laisvalaikio žvejotoja Sofija Šaparienė. Tai labai stipraus charakterio lietuvė. Karo metu nublokšta į Dresdeną išliko nuo to baisaus šio miesto bombardavimo. Pasibaigus karui gyveno Kempteno ir Fussen stovyklose. Į Australiją atvyko 1947 m. laivu "Stuart" (General Stuart?). Turėjo planų vėliau vykti į Ameriką pas seserį ir atidaryti ten parduotuvę. Velionė kontraktą atliko Concord Repatriation ligoninėje, kaip darbininkė virtuvėje ir skalbykloje.

Sofija sutikusi Lietuvos lakūną Bronių Šaparą už jo išteka 1949 metais. Sutuokė kun. Petras Butkus. Jiems gimė dukra vasario mėn. 1950 metais. Bronius ir Sofija abudu darbštūs ir gabūs žmonės statė viena

namą po kito atlikdami didumą darbų patys. Pagaliau nusiperka didelį namą Strathfelde, kur jį atremonstravę įrengė bendrabutį, kuriame gyveno viengungiai vyrai. Sofija davė jiems pilną maistą ir apskalbimą.

1980 metais miršta vyras Bronius. Sofija lieka viena su augančia dukra Carmen. Gyvenimas nesustoja. Carmen kurį laiką šoka tautinius šokius. Sofiją matome Pensininkų klube su deklamacijomis ir humoru. Pašlijus sveikatai teko atsigulti į Slaugos namus, kur ir užbaigė savo žemišką gyvenimą.

Lapkričio 12 d. gedulingas pamaldas atlikė St. Joachims bažnyčios kleb. Fr. John Alt. Maldas skaitė Danutė Ankienė ir anūkai Anthony Jones ir Katherine Grootenboer. Platų nekrologą skaitė Peter Stanton. Vargonais grojo Antanas Kramilius ir atgiedojo "Liberą" - giesmę mirusiems. Nustojus lietuvi, velionė atsigulė šalia savo vyro Broniaus Lietuvių sekcijos kapuose Rookwoode. Po apeigų kapuose Fr. John Alt šeimos vardu padėjo atsilankiusiems ir pakvietė dalyvius šermenų pietums Lietuvių klube. Sudiev Tau, Sofija, sudiev žali Lietuvos kalneliai. Ilsėkis Ramybėje eukaliptų pavėsyje tolimoje Australijoje po Pietų Kryžiumi.

A.† A. Jonas Zakarauskas 20.2.1926-2.11.2001

Po trumpos ligos Canterbury ligoninėje nesulaukęs operacijos mirė Jonas Zakarauskas kilęs iš Gražiškių valsč., Vilkaviškio apsk. Ūkininko sūnus 1944 m. stoja į Vietinę rinktinę ir su 303 batalijonu išsiųstas į Mūrinę Ašmeną. Jono kuopa užpulė Lenkų Armijos Krajova turėjo didelių nuostolių žuvusiais. Likusieji buvo lenkų išrengti ir pavartyti link Jašiūnų,

kuriuos sutikome tik su apatiniais baltiniais ir kruvinomis kojomis.

Kiti keliai panašūs į mūsų pačių. 1948 metais atvyko į Australiją. Sutartis du metai ant geležinkelio bėgių, vėliau irankių fabrike dirba, kaip mašinistas ir užsitarnauja pakėlimo į meistrus (foreman).

Velionis Jonas nebuvo ciliinis tautietis mėlėjo viską kas lietuviška ir rėmė bendruomenės veiklą. Ypatingai buvo uolus lietuviškų pamaldų lankytojas, "Tėviškės Aidu" skaitytojas. Stipriai rėmė savo likusį brolių Vytautą Lietuvoje. Pastoviai aukojo Šv. Kazimiero kolegiją Romoje ir savo Testamente paliko 5 procentus savo turto šiai kolegijai.

Pergyveno lietuviams drabstomus kaltinimus karo nusikaltimais, jų tarpe ir mano pavardės paskelbimu Londono Daily Mail 1986 spalio 4 d. laidoje. Kai dalis mūsų bendruomenės vengė su manimi susitikti velionis padavė man tūkstantį dolerių ir pasakė "duok ru—žes į teismą". To nepadarė mūsų bendruomenės vadovybė, kuri atsisakė parašyti net "reference". Velionis Jonas nesutiko priimti atgal jo dovanos. Mažai ką aš jam galėjau padėti jo gyvenime. Mirus jam suorganizavau laidotuves.

Likusi puseserė Anelė Pauliukonienė silpnos sveikatos, jos dukra Irena Sibley Jono testamentu vykdytoja, mokytoja Melbourne dėl darbo negalėjo tai padaryti.

Lapkričio 7 d. gedulingas mišias atlikė St. Joachim parapijos klebonas Fr. John Alt. Laidotuvėse dalyvavo arti 50 lietuvių ir australų. Vargonais grojo A. Kramilius

(Nukelta į 5-tą psl.)

Šaulių skiltis

Šiaulių "Aušros" muziejaus ir Lietuvos šaulių sąjungos KREIPIAMASIS

Publikuojami 50 metų žemėje slėpti Vlado Putvinskio laišškai

2003-ieji metai - 130-asis žymaus Lietuvos visuomenės veikėjo, Šaulių sąjungos įkūrėjo, publicisto Vlado Putvinskio jubiliejus. Jubiliejui paminėti rengiamasi išleisti solidų apie 800 puslapių apimtį, 1250 egz. tiražo, pagal mokslinės publikacijos reikalavimus parengtą leidinį "Vlado Putvinskio laišškai". Leidinyje bus publikuojami 359 V.Putvinskio laišškai iš Šiaulių "Aušros" muziejuje saugomo Putvinskių šeimos archyvo.

V.Putvinskio literatūrinis palikimas buvo pradėtas publikuoti I Lietuvos Respublikos metais. 1933-1934 m. išleisti V.Putvinskio rinktinių raštų antrasis ir trečiasis tomai. Taip pat parengta V.Putvinskio biografijos knyga, tačiau spėta atspausdinti tik keletą signalinių egzempliorių.

1973 m. Lietuvos Šaulių sąjunga tremtyje V.Putvinskio 100-osioms metinėms paminėti išspausdino viename leidinyje fotografuotinius rinktinius raštus su atkurta biografijos knyga.

"Aušros" muziejus tęsia Putvinskių šeimos rankraštinių palikimo tyrinėjimo ir publikavimo darbą. 1995 m. išleista E.Putvinskienės knyga "Atsiminimai", o 1998 m. - katalogas "V.Putvinskio-Pūtvio laišškai Šiaulių "Aušros" muziejuje."

Dabar "Aušros" muziejaus ir Lietuvos šaulių sąjungos parengtas V.Putvinskio laišku leidinys bus didelės pagarbos ženklas šiam žmogui, visą gyvenimą paskyrusiam tautos ir visuomenės reikalams.

Putvinskių šeimos archyvas unikalus ne tik savo istorine verte (3030 eksponatų: rankraščių, laišku, dokumentų, ikonografijos, memorialinių daiktų, apdovanojimų), bet ir išsaugojimo istorija. 1940 m. prasidėjus sovietinei okupacijai, dalis šeimos relikvijų užkasta Grauzikų dvaro žemėje (dabar - Kelmės r.), o likusios - visai priartėjus rusų frontui 1944 m. liepos 19 d. V.Putvinskio artimųjų, slėpusių archyvų, viltys, kad jis bus atrastas ir pateks į muziejų, išsipildė tik 1990-1992 m., kuomet archyvas buvo atrastas ir,

A.† A. Jonas Zakarauskas
(Atkelta iš 4-to psl.)

atgiedo "Libera" ir atsisveikino su velioniu angliškai. Jono draugas Kedys kalbėjo lietuviškai. Skaitymus atliko Danutė Ankienė. Lietuvių sekcijos kapuose po Fr. J. Alt maldų velionis Jonas atsigulė į savo jau senai nusipirktą duobę. Po "Marija, Marija" ir Tautos Himno, liūdnais veidais grįžome į kasdieninį gyvenimą. Išėkis Ramybėje, mielas drauge, toli nuo gimtųjų Gražiškių, eukaliptų pavėsyje saulėtoje Australijoje. Antanas Kramilius

vykdant artimųjų valią, perduotas "Aušros" muziejui.

LEIDĖJAI - Šiaulių "Aušros" muziejus ir Lietuvos Šaulių sąjunga - kviečia tapti leidinio "Vlado Putvinskio laišškai" Mecenatais, Rėmėjais, Prenumeratoriais.

Visų asmenų ir organizacijų, prisidėjusių prie leidinio išspausdinimo, pavardės ir pavadinimai bus paskelbti mecenatų, rėmėjų ir prenumeratorių sąrašuose.

Norint tapti:

Mecenatais - piniginis įnašas nuo 1000 Lt.

Rėmėjais - piniginis įnašas nuo 500 Lt. Prenumeratoriai - užsako leidinį iki juo atspausdinimo ir sumoka 30 Lt (be persiuntimo išlaidų) į nurodytą leidinio rengimo sąskaitą. **DĖMĖSIO!** Planuojama leidinio kaina 40 Lt. Prenumeratoriai leidinį pirkis pigiau, negu jis kainuos po išspausdinimo.

Informacija +3701 524392

Vytauto 89, LT 5419 Šauliai
Tel./faksas +3701 52 16 38
El. Paštas ausros.muz@takas.lt
http://sauliai.aps.lt/ausra
http://www.muziejai.lt

Piniginius įnašus iš užsienio galima siųsti:

Vardiniu čekiu Šiaulių "Aušros" muziejui. Knygai "Vlado Putvinskio laišškai".

PAVEDIMU:

Bankas korespondentas
Bankers Trust Compan
New York
Bkt Rus 33

Gavėjo bankas

Lithuanian Savings Bank
Vilnius Taup LT 2X

Gavėjas

"Aušros" Muziejus, Vytauto 89
Šauliai 5419 IAC 168456097

Piniginius įnašus Lietuvoje galima įnešti:

AB LTB Šiaulių sk.
b.k. 60110
a/s 80452001

Šiaulių "Aušros" muziejus
Knygai "V.Putvinskio laišškai"

ooOOoo

Trumpai apie Šiaulių "Aušros" muziejų ir

Lietuvos Šaulių sąjunga

Šiaulių "Aušros" muziejus įkurtas 1923 m. Tai vienas seniausių muziejų Lietuvoje.

Šiuo metu "Aušros" muziejus priklauso LR Kultūros ministerijai. Muziejuje yra 6 specializuotų rinkinių skyriai ir 10 ekspozicijų. Jo rinkiniuose saugoma apie 200 tūkst. eksponatų.

"Aušros" muziejus turi senas leidybos tradicijas. Leidybinis darbas buvo pradėtas P.Bugailiško iniciatyva dar 1930 m. Muziejus kartu su Šiaulių kraštotyros draugija leido periodinę informacijos, statistikos ir kraštotyros knygą "Šiaulių metraštis". Nuo 1934 m. spausdintas pirmasis Lietuvoje kraštotyros žurnalas "Gimtasai kraštas" (ėjo iki 1943 m.).

1994 m. pradėtas naujas muziejaus leidybinio darbo etapas.

GEELONGE

Geelongo Lietuvių Sąjungos klubo narių žinia, lapkričio 6 d. valdyba padarė sekančių nutarimą:

Atžymėti 30-metų veiklą - visi nariai susimokėję nario mokestį už paskutinius du metus gaus nemokamai po knygą "Kengūrų ir koalų pašonėje", kuri turėtų pasirodyti sekančių metų pradžioje. Nariai, kurie nėra susimokėję nario mokestį už 3 metus nustoja nario vardą.

Aukos "Tėviškės Aidams" ir "Mūsų Pastogėje" laikraščiams po \$150 ir 3YY Radio \$50. (lietuviškai radio valandėlei).

Šatrijos Tunto skautukams - nedirbantiems ir vykstantiems į šių metų stovyklą po \$50 - kiekvienam palengvinti stovyklos mokestį.

Tradicinis Kalėdinės pobuvio įvyks gruodžio 8 d. - šeštadienį pietūs

nemokamai nariams, apie vietą bus pranešta vėliau.

Remiantis praecitų metų metinio susirinkimo nutarimų paskirta \$250 - "Multicultural Aged Care Services Geelong Inc." Kalėdų eglutės proga prisiminant tenai gyvenusius ir esančius lietuvius.

Nutarta paremti Šatrijos Tuntą perkant 2 naujas palapines stovyklai, mergaitėms ir beriuokams, nes senos palapinės baigia suplyšti, bet apie kainą tūtininkas padarys pranešimą raštiškai.

Kviečiame visus Sąjungos narius apsimokėti nario mokestį pas kasininką Vyta Mačiulį, arba pinigus paduoti per Kalėdinį pobuvį šių ir sekančių metų.

Geelongo Lietuvių Sąjungos klubo valdyba

Mirė Salomėja Bungardiene

A.†A. Salomėja gimė Londone Anglijoje. 1926-tais metais gruodžio mėn. 16 dieną. Salomėjos tėvai Jonas ir Juzė Siniušai, abu lietuviai. Šeimoje augo 7 vaikai, 6 mergaitės ir berniukas. Nuo mažų dienų Salomėja buvo auklėjama lietuviškoje dvasioje. Lankė savaitgalio mokyklą, paaugus šoko tautinius šokius, dainavo Londono lietuvių ir bažnytiniam chore ir dalyvaudavo visuose parengimuose. Kai 1947 metais Anglija atidarė duris dypukams, tarp jų buvo ir Liudas Bungarda apsigyvenęs Londone, tada prasidėjo jų draugystė. Po poros metų 1949 metais gruodžio 26 dieną Londono lietuvių šv. Kazimiero bažnyčioje, įvyko jų vestuvės. Po metų jų šeima padidėjo, gimė dukrelė Angelė. 1956 m. Bungardai sugalvojo persikelti gyventi į Australiją Geelonge, kur gyveno Liudo brolis. Geelonge nuo pirmą dieną, Salomėja prisidėjo prie lietuviškos veiklos, dainavo chore, priklausė bendruomenei, sporto klubui, senjorų skautų Židiniui. Už pasidarbavimą Šatrijos tunto mergaitėms, Salomėja buvo apdovanojama medaliu (už nuopelnus). 1964 m. Bungardams gimė antra dukrelė Teresė. Virš 10 metų Salomėjai buvo surasta cukraligė (diabetis) ir nuo to laiko jos sveikata pradėjo labai smarkiai blogėti. 1995 m. jai buvo padaryta dviguba širdies operacija. Išėmė veną iš dešinės kojos ir dėjo prie širdies. Kojoje padaryta žaizda negijo, tai reikėjo koją piauti ir 1997 m. Kūčių dieną tas buvo padaryta. Šiais metais prisidėjo ir kairę koją pašalinti. Po šios

antros operacijos Salomėja kaip reikiant neatsigavo ir virš porą mėnesių pasikankinus, mirė Grace McKellar slaugos namuose spalio 31 dieną. Rožančius ir laidotuvių pamaldos vyko Holy Family bažnyčioje. Mišias atnašavo kun. Fitzpatric. Pamaldos buvo iškilmingos ir labai gražios karstas buvo užklotas tautinių spalvų gėlių vainiku ir kaspiniais. Choro "Viltis" dainininkė Stase Lipšienė pagiedojo "Ave Maria", pritariant vargonams. Bažnyčioje taip pat skambėjo juostelės muzika įdainuota pasaulinio garso žymaus dainininko Pavaroti (kurį labai mėgo a.†a. Salomėja): "Agnus Dei", "Panis Angelicum" ir "Sanctus". Atsisveikinimo žodį bendruomenės vardu tarė vicepirmininkas Kaja Starinskas, jis paminėjo, kad Salomėja buvo kupina jėgų, aktyviai dalyvaudavo lietuvių gyvenime. Jis išreiškė gilią užuojautą, Salomėjos vyrui Liudui ir dukroms Angelei, ir Teresei. Sporto klubo vardu kalbėjo "Vyties" pirmininkas Aleksas Wiasak. Palaidojom rytų Geelongo (Eastern cemetery) kapuose, lapkričio 5-tą dieną. Užberdami lietuvis žemelės ir gėlių žiedeliais ir sugiedojom "Marija, Marija". Po laidotuvių dauguma susirinko į Bungardų namus gedulingiems pietums. Gilaus liūdesio valandoje, mirus Salomėjai Bungardienei, jos vyrą Liudą, dukras Angelę ir Teresę ir seseris Londone nuoširdžiai užjaučiame.

Išėkis ramybėje!

Tavo siela gyvens ne tik amžinybėje bet ir su mumis.

R.Skerienė

1996 m. įregistruota muziejaus leidykla, kurioje, paruošiant leidybai muziejinę rankraštinę medžiagą (atsiminimus, laiškus, kraštotyros darbus ir kt.), taikomi mokslinės publikacijos keliai reikalavimai.

Muziejaus leidykla jau yra išleidusi apie 30 leidinių, pvz., P.Bugailiško atsiminimai "Gyvenimo vieškeliais", E.Putvinskienės "Atsiminimai", A.Povyliaus atsiminimai "Išgyvento laiko atsiminimų nuotrupos", dr. Aušrininko J.Šliūpo sūnaus V.Šliūpo atsiminimai "Tėvas, kokį aš jį

prisimenu" ir kt.

oooOooo

Lietuvos Šaulių sąjunga įkurta 1919 06 27.

Pradžią davė lietuvių savisaugos sąjūdis - 1919-1920 m. partizaninės kovos dėl nepriklausomybės. Sąjungos veiklą inicijavo žymūs to meto visuomenės ir kultūros veikėjai: V.Putvinskis, M.Šalčius, A.Vienuolis-Žukauskas, F.Kirša, A.Žmuidzinavičius ir kt. Šiuo metu Sąjungoje yra 7 tūkst. šaulių.

Lietuvių Dienos 2002

Šių metų pradžioje ALB Adelaidės apylinkės valdybos iniciatyva buvo sušauktas Adelaidės lietuvių bendruomenės susirinkimas aptarti sekančias Australijos Lietuvių Dienas Adelaidėje, kurios įvyks 2002 gruodžio 26-31 d.d. Susirinkime dalyvavę iškėlė daug naujų minčių ir sugestijų, sudarytas suinteresuotųjų LD kolektyvas, kuris privalės pradėti pasiruošimui LD. Kolektyvas nebuvo pilnutiniai įsipareigojęs, bet atliko nemažai LD paruošiamųjų darbų: sudaryta provizorinė LD programa, pakviesti parengimų vadovai, surastos pagrindiniams parengimams salės, LD logo ir kiti darbai tiesioginiai susiję su LD.

Paskutiniame posėdyje š.m. lapkričio 2, kolektyvo vadovė Lucija Vaičiulevičius pranešė, kad sudarytas LD komitetas, kuriam sutiko vadovauti Janina Vabolienė OAM., sekretorė - Lucija Vaičiulevičius, Finansinė atskaitomybė - Leonas Gerulaitis, Dalia Kaminskienė ir Ramutė Stankevičius.

Provizorinė Lietuvių Dienų

Programa:

2002 gruodžio 26 ketvirtadienis - sportininkų registracija.

27 penktadienis - LD Atidarymas, sportininkų susipažinimo vakaras, teatro spektaklis.

28 penktadienis - ALB Tarybos narių suvažiavimas, mokytojų konferencija, tautosakos ir literatūros vakaras, sporto klubų atstovų posėdis, Dainų šventės repeticija.

29 sekmadienis - Pamaldos, Dainų šventė (3:30 val. p.p.),

Jaunimo šalutiniai parengimai, Jaunimo koncertas.

30 pirmadienis - ALB Tarybos narių suvažiavimas, Tautinių šokių repeticija, Tautinių šokių koncertas.

31 antradienis - Sporto šventės uždarymas, Naujųjų Metų balius - Norwoodo futbolo klubo patalpose.

2003 sausio 1 trečiadienis - Atsisveikinimo gegužinė.

Vykusiuose posėdžiuose buvo išgildinti įvairūs su LD susiję reikalai: kaip popietiniai parengimai, salių samdymas, vaišės po parengimų ir kt. Bandyta paruošti biudžetą, kuris bent susibalansuotų, nes vargu ar pelno bus įmanoma iš LD padaryti. Paskutinėse LD Sydneyje buvo skundžiamasi žiūrovų abejingumu. Ši problema nėra svetima ir kitose lietuvių apylinkėse, nes vyresniųjų lietuvių skaičius sumažėjo, po to, ne mažai vyresniųjų jau nebepajėgia lankyti parengimų, mūsų jaunimas į kultūrinius parengimus neskuba. Tenka rimtai atsižvelgti į šią galimybę ir derinti LD išlaidas.

Kolektyvas, kuris perdavė tolimesnį LD ruošimą komitetui, stengėsi visus LD parengimus ruošti Adelaidės Lietuvių Namų ir Katalikų Centro artumoje.

Nors dar liko virš metų iki LD, bet jau planuokime jose dalyvauti, nes tai mūsų - Australijos lietuvių menifestacija, lietuviško sąmoningumo ir lietuviybės išlaikymo vienas iš didžiausių renginių.

Stengsimės apie LD pasirūšimus ir betkokius pasikeitimus informuoti Australijos lietuvius.

Viktoras Baltutis
LD informacija

Pakalbėkime apie sveikatą

Gazuoto ar natūralaus?

Kai kuriems žmonėms gazuotas, tai yra, prisotintas angliarūgštės, vanduo atrodo skanesnis. Angliarūgštė pagerina vandens skonį, yra lyg vandens konservantas. Ji gerina skrandžio ir žarnyno veiklą. Besilaikantys dietos žmonės pastebi, kad, atsigėrus gazuoto vandens, trumpam numalšinamas alkis, nes angliarūgštė sukelia skrandžio pilnumo jausmą. Dėl skonio nepasiginčysi, nors iš tikrųjų troškulį geriau malšina ir sveikatai kur kas naudingesnis yra negazuotas mineralinis vanduo. Gazuoto vandens mėgėjai turėtų būti atsargūs, ypač jeigu jų skrandžio rūgštingumas yra padidėjęs, jeigu jie serga tam tikromis virškinamojo trakto ligomis, nes angliarūgštė veikia dirginamai.

Prancūzijos, Vokietijos, Belgijos, Austrijos, Italijos ir Šveicarijos - Europos šalių, kuriose išgeriama daugiausia vandens, - gyventojai renkasi negazuotą geriamąjį vandenį. Vakarų Europoje ir Jungtinėse Valstijose parduodama net 80 procentų negazoto geriamojo vandens.

Lietuvoje negazuoto geriamojo vandens parduodama 20 procentų.

Kas praneša, kad kūnui trūksta vandens:

Nuovargis, bendras silpnumas. Vanduo padeda pašalinti iš organizmo medžiagų apykaitos metu susidariusias žalingas medžiagas. Kai gerinama per mažai vandens, dėl toksinų pablobėja organų veikla, todėl pablogėja savijauta.

Galvos skausmas. Kraujyje yra 80 procentų vandens. Kai jo trūksta, kraujas tirštėja, todėl galvos smegenys ir kiti audiniai prasčiau aprūpinami deguonimi.

Pleiskanojanti ir neelastinga oda. Geriamasis vanduo odai yra toks pat svarbus, kaip ir drėkinamasis kremas. Kai odos ląstelės gauna nepakankamai vandens, oda greičiau praranda elastingumą, ima raukšlėti.

Patinimai, jei tinsta kojos, rankos ar veidas, dar nereikia, kad reikia gerti mažiau vandens. Kai kūnas gauna per mažai, jis ima kaupti atsargas. Tinimas taip pat rodo, kad vertėtų kreiptis į gydytoją dėl kai kurių organų veiklos sutrikimų. **A. Treščina**

Apie rafinuotą aliejų

Specialistai pripažįsta, jog rafinuotas aliejus netenka dalies naudingų medžiagų, vitamino E jame sumažėja net 30-40 proc. Vis dėlto,

Kas mokysis lietuvių kalbos?

Melburno apylinkės lietuvių gali džiaugtis turėdami galimybę lankyti lietuvių kalbos kursus, kuriuos paremia ir reguliuoja valdžia. Tuos kursus sėkmingai baigus, įgytas pažymys priskaitomas prie gimnazijos baigimo rezultatų, o tai gali labai padėti norint įstoti į pasirinktą aukštesniojo mokslo instituciją.

Taip pat galima džiaugtis, kad valdžia oficialiai skatina svetimų kalbų mokymąsi. Skatina tikėdamasi iš to pelnyti naudos valstybei. Skaitoma, kad dvikalbiai piliečiai turi platesnę pasaulėžiūrą, prisideda prie tarptautinio bendradarbiavimo, prekybos, turizmo pramonės.

Žinoma, didžiausia nauda yra pačiam mokiniui, jo bendram išsilavinimui. Jeigu jis lietuvis, ar lietuvių kilmės, savo gimtosios kalbos mokėjimas - šventa pareiga. Pamokos padeda tą pareigą atlikti, geriau suprasti savo prigimtį, savo istoriją, kultūrą. Gerai mokėdamas kalbą, mokinys vėliau gali nuvykti padirbėti Lietuvoje, gal netgi prisidėti prie Lietuvos atstatymo darbų. Gali tapti vertėju, diplomatu, prekybininku. Kitiems kalba praskleidžia kelią į meilę. Beveik kasmet ateina į kursus du, trys nelietuviai, kuriems rūpi išmokyti lietuviškai dėl to, kad įsimylėjo į lietuvių ar lietuvių. Per kalbą į širdį!

Mokymosi ir mokymo priemonių yra. Vadovėlius mokiniai skolinasi. Australijos Lietuvių Fondo dėka turima įvairių vadovėlių. Lietuviškai nemokantiems yra vadovėlių su garso juostelėmis. Melburno Entuziasčių dėka Lietuvių

Namų bibliotekoje yra sukaupta nemažai įdomių vaizdajuosčių, kuriomis mokytojai gali pajavairinti pamokas.

Kursai veikia šeštadieniais nuo 9 valandos iki 12:30 val. po pietų Princes Hill gimnazijos patalpose. Ten tuo pačiu metu dėstomos arabų, lenkų, slovėnų, turkų, vokiečių, čekų kalbos. Lietuvių yra dvi klasės. Baigiamojoje VCE klasėje išbūnama dvejus metus, nes ją kartu lanko ir 11-tos ir 12-tos klasės mokiniai. Kita klasė apima visus, kuris arba ruošiasi stoti į 11-12 klasę, arba kurie kokiais kitais sumetimais mokosi lietuvių kalbos. Šioje klasėje būna neriboto amžiaus ir lietuvių kalbos mokėjimo lygio mokinių.

Metų gale priimami nauji mokiniai. Būtina pripildyti klases, kitaip jas uždarys. Šiais metais 11 mokinių lankė lietuvių žemesniąją klasę, 3 VCE klasę, o valdžia reikalauja, kas būtų bent 15 vienoje klasėje. Lietuviams buvo perspėta, kad jeigu kitais metais į žemesniąją klasę nesusirinks 15 mokinių, tai abi klasės bus sujungtos į vieną. Čekai jau seniai turi tik vieną klasę, o estai visiškai išnyko. Lietuviai ligi šiol palyginus gerai stovėjo.

Šiais eiles perskaite, priminkite savo vaikams, anūkams, kad yra lietuvių kalbos kursai, ir kad jie ten laukiami. Kuo anksčiau pradės mokytis, tuo geresni bus rezultatai.

Dėl įstojimo kreiptis tel: 9416 0641 (Princes Hill Centre), arba 9850 6412 (J.Arienė, mokytoja).

J.A.

Kuo skirtusi kultūrininkai nuo komunistų?!

2001 m. spalio 14 d. Melb. Liet. Klube draugų būreliui besišnekučiuojant vyko diskusijos dėl Valdovų Rūmų. Viena pašnekovė pareiškė: "Rūmai tai grąžins Lietuvą, ne taip, kaip šiukšlynas Kryžių kalne. Suversti kryžiai viens ant kito... Nematyti to meno, gražiai paruošiančius kryžius... Ir, kad tie žmonės kurie juos pastatė (nesimato meninės vertybės) tikriausiai piktinasi už tų kryžių apkrovimą kitais kryžiais..."

Aš ir daugelis jaučiančių to kalno praeitį, tų žmonių skundus ir tuos, kurie juos ir dabar padėdami kryželį užjaučia galvojame; jeigu tik aplinką sutvarkytų, kalno neliesdami ir higienos namelį pastatytų atokiau nuo kalno, tai būtų reikšminga. Bet grąžinti ar pertvarkyti kryžius, tai būtų

nors ir mažiau maistingas, jis yra švarus, nekenkia sveikatai. Be to, jame išlieka mums labai reikalingų riebalinių rūgščių. Pakanka priminti, jog vienas šaukštas rafinuoto aliejaus patenkina visos dienos vitamino E poreikį.

Rafinuotas aliejus išsilaiko iki dviejų metų. Taigi perkant reikėtų atkreipti dėmesį į pagaminimo datą, o sugedusį, apkartusį aliejų išpilti be pasigailėjimo.

Vita Mankienė
(Iš "Valstiečių laikraštis")

tas pats, kaip jų naikinimas.

Tas kalnas tai yra didžiausia paroda, kiek žmonių tyliai kentėjo ir kenčia. Ir kaip gyvi, nors kryželiais vienas prie kito glaudžiasi išreiškdami tikėjimą ir kreipimąsi į Dievą. Tokio jausmo joks muziejus niekam nesuteiks. Visas pasaulis žino apie tą kalną ir turistų nemažai pritraukia. Sutikau ir aš nevieną, viešėdama Lietuvoje, ir jie visi jautė tų Kryžių prasmę. Viena Airijos tyrinėtoja net pasikukčiodama verkė, atjausdama tų kryželių savininkų pergyvenimus. Aiškina, kad niekad ir niekur nėra tokio nei panašaus jausmo pergyvenus, kaip tam Kryžių kalne. Ji pati Lietuvą norėdama giliau pamatyti ir žmones suprasti, keliavo tik dviračiu. Taip pat nudžiugo užkalbinta ir kalbančia angliškai.

Aš suprantu, kad rusų okupacijos laikais reikėjo dengtis kultūra, norint atnaujinti ką nors brangaus. Reikėjo stoti ir į partiją, kad galėtum ką nors gero Lietuvai padaryti. Bet dabar?! Juk mes laisvi!!! Ir kultūra dangstyti nėra reikalo.

Dieve, apsaugok Kryžių Kalną nuo "kultūrininkų".

Kur yra kibirkštis, ten ir ugnis įsiliepsnoti gali.

Monika Sodaitienė

IŠ MŪSŲ PARAPIJŲ

MELBOURNAS

Gruodžio mėn. Gyvojo Rožančiaus draugija melsis už mums Dievo suteiktas malonias.

Šv. Mišios atlaikytos už: Antaninos Kalvaitienės vėle, Stepo Drungilo v. ir Onos Vitkauskienės vėles.

Sofija Šimkienė, Eleonorą Balčiūniene, Emiliją Šeikiene, Daną Žilinskiene, Bronę Bitienę, Ireną Henkok ir Vandą Apolinskaitę (Lietuvoje);

Už Romo Rutkausko vėle mišioms aukojo: T.Jurgelaitienė, A. Vyšniauskienė, M. Geštaitienė, P. Birštonas, D.M. A. ir L. Kaladės, A.L. Ramanauskai, D. Lynikiene, M. Sodaitienė, R. Mickus.

Kun. ir Parapijos išlaikymui aukojo: \$100 J. Petraitienė, \$80 A. Vaičaitis, po \$50

J. Ūsas, V. Mačiulis, K.L. Bartaškai, Jz. Smilgevičius, Ir. O'Dwyer, \$20 R.H. Urbanavičius.

ALKF renkamos aukos "Tėviškės Aidams" š.m. spalio mėn. 28 d. sąrašas: \$25 T. Jurgelaitienė, po \$20 V. Zabukienė, L.O. Prašmutai, E.M. Šidlauskai, Z. Prašmutaitė, Z. Augaitis, A.V. Sakalauskai, Tomkevičiai, M. Prašmutienė, po \$10 R. Mačiulaitienė, Švambarys, B. Sadauskas, E. Margan-Marganavičius, Baltutis, B. Prašmutaitė, J. Bruožis, A. Tankevičius, Vaičiulis, R. Smitas, R.V. Pumputis, D.M. Didžiai, Pr. Šaulys, Ūsas, A. Vyšniauskienė, J. Simutienė, S. Pikeliene, \$8 A. Bimba, po \$5 R. Jurevičius, L. Didžienė, R.R. Puidokai.

Nuoširdus ačiū aukotojams!

A. † A. Viktorui Gabui

mirus Kanadoje, jo brolių, mūsų mielą kanklininką Aleksą Gabą, jo šeimą, bei artimuosius Kanadoje ir Lietuvoje, liūdesio valandoje nuoširdžiausiai užjaučiame ir drauge liūdime.

Melburno Kanklių Ansamblis

Melbourn "Džiugo Tuntas" reiškia gilią užuojautą mūsų aktyviems broliams Justinui, Jonukui, sesei Jesikai, jų mamytei p. Vidai netekus brangaus tėvo ir vyro Romo Rutkausko.

Užjaučia Tunto skautai, skautės ir Vadovybė

Išėjus amžiams artimam žmogui lieka skausmas ir tuštuma. Skaudžią netekties ir liūdesio valandą nuoširdžiai užjaučiame

A.†A. ROMO RUTKAUSKO šeimą ir artimuosius.

D. ir M. Didžiai
I ir P. Arai
L. Didžienė
R. Eskirtas ir R. Evans
D. ir R. Strungos
L. ir R. Valiaugos

Geelongo Lietuvių Bendruomenė Inc.

ŠEIMOS DIENA

Gruodžio m. 9-tą sekmadienį
KALĖDŲ GĖGUŽINĖ
12:00 val. p.p.

Kalėdų Senelis ateis!
Muzika gros! Vaikams arkliai!

Lietuvių Namuose
Pettit Parke - Geelonge

BBQ - nemokamas tiems kurie yra registruoti GLB nariai

Melb. Lietuvių Parapijos Mokykla

ir darželis ruošia mokslo metų užbaigimo pasirodymą - sekmadienį, gruodžio 9-tą dieną, 1.30 val. p.p.

Visiems kitiems 10 dol.
Gėrimai pagal savo skonį.

ALB Geelongo Apyl. Valdyba

Lietuvių Namuose, Teatro Salėje. ŽADA ATVYKTI KALĖDŲ SENIS!!

Kviečiame visus atsilankyti ir pasidžiaugti mūsų jaunimu.

MLPM

Kviečiame sutikti Naujuosius Metus

Melbourno Lietuvių Namuose,
44 Errol St. North Melb.

Plokštelių ir C.D. muzika perduodama per modernius įrengimus.

Gėrimai "Baro" kaina.
Valgius pasirūpiname patys.
Patalpos atidarytos nuo 8.00 v.v.
Įėjimas \$5.

Stalūs užsisakyti pas "Baro" vedėją savaitgalio Baro valandomis arba pas Z. Augaitį tel. 9889 4721
P. Kviecinską tel. 9744 4270
mob. 0425751262.

Melbourno Lietuvių Klubo Valdyba

Melb. "Džiugo" Tunto stovykla

įvyks sausio 3-9 dienomis, 2002 m. Britannia Park - Yarra Junction.

Graži gamta, netoli nuo Melbourno. Stovykla bus įdomi - nes turtinga įvairiais užsiėmimais.

Tolimesnę informaciją pateiksime vėliau.

Tunto Vadovybė

PADĖKA

Melbourno Apylinkės valdyba norėtų padėkoti visiems kurie prisidėjo prie "Vienas Melbournas" momentinių nuotraukų projekto ypač: M. Sodaitienei, D. Antanaitienei, I. Stumbrienei, B. Staugaitienei, B. Prašmutaitei, D. Lynikienei, A. Vaitiekūniui, H. Statkuvieniui ir Š. Žiedui.

Dar galėsime užsirašyti ateinančios

Bendruomenės veiklos reikšmingus pasakojimus, prašau kreipti į

"Website Adresą": <http://one.melbourne.vic.gov.au> dėl pavyzdžių.

Ačiū visiems.

PADĖKA

Soc. Globos Moterų D-ja Melbournė dėkoja p. V. ROČIENEI už \$50 auką Lietuvos vaikams

našlaičiams.
Ačiū.

Socialinės Globos Moterų Draugija, Melbourne

PADĖKA

Aš labai norėčiau Jums visiems pažiūrėti į akis, paspausti stipriai ranką ir žemai nulenkti galvą prieš visus, kurie buvo mintimis su mumis, padėjo materialiai nukentėjus mūsų

šeimai nuo gaisro. Mūsų padėkos žodžiai visur ir visada mintimis skries į Jūsų namus. Tė lydi Jus Dievo palaima.

Vilija su šeima iš Lietuvos, Pilviškių miestelio.

MIELAS SKAITYTOJAU,

Jau ne už kalnų Kalėdų šventės bei Naujieji metai. Todėl norėdami nudžiuginti šventėmis savo artimuosius, gimines, pažįstamus, draugus ir organizacijas pasveikinkite per "Tėviškės Aidų" laikraštį, gyvenančius Australijoje, Lietuvoje ir kitose šalyse.

Trumpas tradicinis sveikinimas tik \$15. Nelaukite paskutinės dienos, nes mūsų laikraštis dvisavaitinis.

Sveikinimus siųskite jau dabar ir rūpesčių sumažės. Primename, kad atsiųstumėte už laikraščio prenumeratą, o nesusimokėjusius už šiuos metus prašome nedelsti. "Tėviškės aidų" redakcija ir administracija

Kalėdinės piniginės dovanos į Lietuvą

Šiais metais, nuo gruodžio 2 d. iki gruodžio 16 d., Adelaide, Melbourne ir Sydney Talkos skyriai vėl priima 100, 200 ir 300 kalėdinius piniginius pavedimus į Lietuvą, kurie kainuos tik \$10.

Prašome kreiptis į Talkos įstaigas sekmadieniais 12.30 val - 2.30 val. p.p. -

Adelaide 8362 7377,
Melbourne 9328 3466,
Sydney 9796 8662.

Mūsų paštas

Dėkoju už "Aidus", kuriuos gaunu reguliariai. Išgyvenau virš 30 metų Australijoje, tai daug kas yra pažįstama ir įdomu, o ypač tautiečių gyvenimas, tai perskaitau labai atidariai.

Džiugu, kad atsiranda žmonių, kurie aprūpina savo žmones spauda - gimtąją kalba, įdėdami tam daug darbo ir pasiryžimo. Padėka ir pagarba tokiems žmonėms!

Siunčiu prenumeratą \$80US Money order už sekančius metus ir linkiu geros sveikatos, stiprybės ir sėkmės tolimesniuose jūsų darbuose.

Su pagarba,
S. Slavickienė

TALKOS PRANEŠIMAS

Nuo gruodžio 1, 2001, naujiems ir atnaujiniams indėliams galioja sekantys procentai:

Terminuoti indėliai:

12 mėn.	4.00%
6 mėn.	3.75%
3 mėn.	3.75%

Sąskaitos minimumas \$500

Terminui patalbus, indėlių galima ilinti ar paversti į kitą sąskaitą. Palūkanos įmokamos į einamąją sąskaitą. Jei klientas nepraneša savo pageldavimo, sąskaita automatiškai pervedama į naują, tokį patį terminuotą indėlį. Pinigus iš terminuotų indėlių galima ilinti terminui nesulėjus. Tuo atveju mokama tik 0.5% už ilintus pinigus.

Einamosios sąskaitos:

\$5000 +	3.0%
\$1000 - \$4999	2.0%
\$1.00 - \$999	1.0%

Paskolos:

Su turto užstatu 5.9%

NAUJOS paskolos pirmieji 6 mėn. virš \$60,000 3.9%

Su garantuotais 12%

Asmeninės 12%

Talpa veimėmus paskolų procentus gali keisti metų bėgiant atsižvelgiant į bankų ir finansinių įstaigų vienas procentus.

Adelaide 8362 7377
Melbourne 9328 3466
Sydney 9796 8662
Email talka@accs.net.au

Vyriška išpažintis

Maniškė žmona - tikra ragana. Draugų, bendrablių žmonos kaip žmonos, o aš su saviške kaip šuo su kate gyvename. Jos priekaištų, esą aš nevykėlis, pakęsti negaliu. O ji dar nuolat skyrybomis gąsdina. Bet štai išaušo tokia diena, kai manoji žiezula susikrovė daiktus bei vaikus į automobilį ir išvyko atostogauti į kaimą. Maniau iš džiaugsmo širdis iššoks - visą mėnesį būsiu pats sau ponas. Tik va - su mano mašina išdūmė. Bala nematė tos mašinos! Vis tiek vairuotojo pažymėjimas policijos stalčiuje ilsisi.

Pradžia buvo gera - draugai griūte užgriuvo. Kaip tikras namų šeimininkas, padėjau ant stalo užkandos, taurelę - pirmą kartą paūžėm iki pat paryčių. Tik štai darbą pramiegojau, įpratau, kad rytais žmona mane prižadintų. Šeimininkas vos iš darbo neišgrūdo. Iš nevirties užsukau į barą. Namu grįžau girtutėlis. O čia ramybė, tylą. Niekas neniurzga, kiaule, girtuokliu nevadina. Ilindau į lovą kaip stovėjau ir vėl nieko - tylu, tylu. Tik štai rytą niekur nesuradau švarių marškinių, ką ten jau kalbėti apie kojines. Viena bėda ne bėda. Žvilgtelėjau į šaldytuvą, o ten lyg iššluota. Nuėjau į parduotuvę, nusipirkau maisto. Parėjęs užkaičiau puodą. Jau norėjau kristi į lovą, ir įsijungęs televizorių, įsikniaubti į laikraštį, bet, pasirodo, niekas jo nenupirko. Užtat, sąskaitą iš butų ūkio ir pranešimą, kad atvykčiau susimokėti už telefoną, radau prie durų. O čia iš virtuvės svilėsiais pakvipo. Gerą valandą šveičiau pridegusį puodą, bet, pasibaigus kantrybei, įkišau jį į spintelę. Taip ir reikia tai raganai, žinos, kaip mane kankinti.

Sugedusią nuotaiką pataisė draugai, ir vėl niekieno netrukdomi linksminomės iki paryčių. Rytą vėl pratėjau švarių marškinių paieškas, bet mano triūsas buvo veltui. Kadangi nereikėjo į darbą eiti,

VILNIAUS ŽEMUTINĖS PILIES VALDOVŲ RŪMAI

(Atkelta iš 2-tro psl.)

reiškia, kad į jį įmontuojamos ir rodamos autentiškos detalės. Jeigu kai kurių detalių neįmanoma parodyti jų tikroje vietoje, privalo paaiškinti, nurodant tikslią detalės buvimo vietą. Toks stelažas kur kas geriau nei gaubtas, uždengiantis ir esamus griuvėsius. Gaubtas niekada nebuvo patrauklus, o mūsų tikslas yra sudominti ir patraukti žmones.

Antrasis yra pinigų principas. Pinigų sumą reiktų paskirstyti atsižvelgiant į mūsų galimybes. Jei nėra pinigų, gal kiekvienais metais kaupkime ir atstatymui skirkime daugiau laiko. Kitos išeities nematau.

Ką turėtume daryti, kad rūmų atstatymas būtų naudingas Lietuvai?

Prof. E. Gudavičius. Valdovų rūmų atstatymą reikėtų derinti su

nutariau apsitvarkyti. Pirmiausia išjungiau šaldytuvą, juk vis tiek tuščias stovi, paskui uždariau virtuvę, kad nematyčiau tuščių butelių ir neplautų indų ir nutariau žmogiškai pailsėti. Dievulėliau, atsikėlęs virtuvėje išvydau potvynį. Ir vėl šita ragana kalta - niekad laiku šaldytuvo nevalo. Velnioip tokių gyvenimą - skambinu Kazyetę. Žmonelė ilgokai tylėjo kitame laido gale, išgirdusi mano pagalbos šauksmą.

Kai vakare grįžau po darbo į namus, mano uoslę pasveikino skanus iš virtuvės atsklidę kvapai. Pagražėjusi ir pailsėjusi žmona man pasiūlė nueiti į vonią ir padavė švarų rankšluostį - įdomu, iš kur jis atsirado. Išsiprausęs ir pavakarieniavęs įsijungiau televizorių, išsileidžiau laikraštį ir susimąščiau: žmona ragana ar ne ragana, bet atostogauti daugiau tikrai nevažiuos.

Lina Gaižutienė

Kai pagalvoji...

Nėra to šaunumo

Ak, tas italų rašytojas Benvenutas Čeliniš, gyvenęs šešioliktime amžiuje. Štai ką yra jis parašęs: "Kiekvienas žmogus, kas jis bebūtų, jei yra nuveikęs ką šaunaus ar bent ką panašaus į šaunumą, turėtų, būdamas doras ir teisingas, pats savo ranka aprašyti savo gyvenimą".

Nebloga mintis, tačiau pačiam paimti plunksną į rankas kažkodėl nesinori. Verčiau paklausti draugų, ką jie šaunaus per savo gyvenimą nuveikė.

Jonas, mano kaimynas, labai nusistebėjo.

- Na, ir klausimas! - pasakė jis. - Septynmetę baigiau, ant "bė" raidės nosinės nededu, vadinasi, esu išsimokslinęs. Ką gera nuveikiau, pats

labai didelė propaganda. Tiksliau, didelis dėmesys turi būti skiriamas reklamos darbui. Tai literatūros parengimas, turistinių maršrutų išdėstymas, gidų apmokymas, gal net ir filmų kūrimas ir t.t. Visi tie darbai turi būti labai kruopščiai pergalvoti ir kvalifikuotai atliekami. Gidų aiškinimas privalo suintriguoti ir patraukti žmones. Na, kad ir papasakojant Žygimanto Augusto ir Barboros Radvilaitės meilės istoriją, galima parodyti tą vietą, kur jie buvo sugauti ir apvesdinti. Taip pritrauksime daugiau turistų, ir rūmai pradės nešti pelną. O gautus pinigus galima nukreipti į tolimesnį pastato atstatymą. Kol kas šioms darbams reikia investicijų. Galbūt praeis daug laiko, kol Valdovų rūmai atsipirks. Galima dėl to ginčytis, bet jie tikrai atsipirks. O šiuo metu svarbiausia yra suprasti atstatymo būtinumą ir svarstyti esamas galimybes. Pažvelkime į kitus kraštus, pavyzdžiui, į Lenkiją. Atstatytas Varšuvos senamiestis puikiai funkcionuoja ir duoda didelį pelną. Kodėl mes to negalime padaryti?

Dėkojame už pokalbį.

Vakaro skaitiniai

tikrai nežinau? Reikėtų žmonos paklausti. Tiesa, vieną svetimą vištą nugalabijau. Vaikščiojo po mano kiemą, teršė, pasodintus česnakus iškapstė, tad ir vožtelėjau pagaliu per galvą. Nieko šaunaus, nedidelis čia žygdarbis, neverta dėl to varpais skalambyti.

Bičiulis Petras buvo atviresnis.

- Gal ir reikėtų apie mane parašyti, tačiau pats romano kurti neketinu. Daug cisternų alaus per tuos metus išgėriau. Jei ant kalno sustočiau ir viską į Siesartį išpilčiau, tikriausiai upė patvintų. Nieko nuostabaus, toks jau gyvenimas.

Nė vienas neprisipažino, kad norėtų save aprašyti. "Kam to reikia? - klausė. - Gyveni tyliai, dar tyliau nukeliauji į Anapus. Tegu sau odes rašo tie, kurie trokšta garbės, kuriems visados Lietuvos ažuolai žaliuos".

Paėmiau pieštuką į ranką, ir ji sudrebėjo. Tačiau du žodžius įstengiau parašyti: kvailas buvau... Pagalvoju, pagalvoju ir šį sakinį nutariau užbaigti taip: kvailas buvau, kad tėvų neklausiau. Štai ir visas "šaukimas", kurio nesinori prisiminti.

Nuo Kuršėnų iki Kanberos

Rašo J. Gailius

(Tęsinys iš praeito nr.)

Į mokyklą eidavo pro šalį namo, kuriame gyveno senas šlubas siuvėjas, Kavaliauskas. Jis beveik kas antras žodis vartojo priežodį: "varnos kotas". Vieną dieną Liudukui einant į mokyklą pamatė jį savo darže, su lazdele, šlubuojant, o vaikas pagal jo žingsnį į taktą pradėjo mėgdžioti: "varnos kotas, varnos kotas". Jis supykęs sviedė lazda, o Liudukas pagriebęs ją šlubuodamas pradėjo eiti sakdamas: "varnos kotas, varnos kotas". Siuvėjas atėjo į mokyklą ir pasiskundė mokytojui, o šis Liudukui įsakė: "Rytoj atsivesk tėvą!" Tėvą atsivesti jam buvo siaubas, nes žinojo kas bus. Sekančią dieną atėjęs į mokyklą mokytojas teirėjasi: "Kur tėvas?". Nusikaltėlis meluoja, kad tėvas tarnyboje ir negali ateiti. Taip melavo mokytojui dar tris ar keturias dienas, bet po kurio laiko mokytojas sutiko tėvą geležinkelio stotyje ir Liuduko melavimas išaiškėjo. Tėvas pagriebęs neklauzadą smarkiai išbarė: "Vaikė, kaip gali tyčiotis iš nesveiko žmogaus, gal vieną dieną ir tu pats pasidarysi šlubas". Nuo širdies gelmių pasiteisino, kad nėra blogas žodis: "varno kotas", tėvas lyg tai šyptelėjo, nes gerai pažinojo Kavaliauską, kuris siūdavo Budzinauskų šeimai rūbus. "Jei dar kartą pasikartos, tai žinai kas bus, vaikeli". O dabar nueik pas mūsų siuvėją ir jį atsiprašyk" - paliepė tėvas. Užtruko keletas dienų, kol jį pamatė Liudukas. Prieš prasidėjusios praeito, kad dovanotų, kad šitai daugiau nedarys, o siuvėjas išbarė "Varnos kotas tu ubago vaikas toks ir anoks".

Prąjus kuriam laikui

Liudukas vėl papuolė į bėdą. Sudėjęs rankas rieškutėms nemokėjo švilpti, kitiems vaikams sekėsi. Vieną kartą mokykloje per pamokas pamėgino ir netikėtai sušvilė, o mokytojas užklausė - kas sušvilpė? Liudukas nedrąsiai atsisistojo, o mokytojas jam pasakė, kad turi likti po pamokų. Atėjo mokytojas ir liepė švilpti, mėgino, bet vis nesisekė, mokytojas paliepė sėdėti klasėje kol išmoks. Pagalvojo, kad reiks ilgai sėdėti, o gal ir iki vėlyvo vakaro, nedeldamas atidarė langą ir pavėgo. Sekantį rytą mokytojas vėl liepė atsivesti tėvą, ir vėl teko išsisukinėti, kad tėvas dėl tarnybos negalys ateiti. Po keletos dienų mokytojas primiršo ar atsileido ir apie tėvo atsivedimą daugiau neužsiminė.

Prieš baigiant ketvirtąjį skyrių tėvą perkėlė dirbti į Gustonių stotį - Aukštaitijoje, apie 12 km nuo Panevėžio. Pradėjus lankyti Gustonių mokyklą, iki mokslo pabaigos buvo belikę keturi mėnesiai. Liuduko žemaitiška kalba ne tik vaikams, bet ir mokytojui sukeldavo juoką ir ne viską galėdavo suprasti. Kuršėnuose mokytojas buvo griežtas ir reikalavdavo iš mokinių, kad pamokas mokėtų, o Gustonių mokykloje mokymo lygis buvo daug žemesnis, todėl šis žemaitukas buvo gudresnis už aukštaitukas, kada jie ko nežinojo ar žemėlapyje negalėdavo parodyti miesto, upės ar kalvos, tuomet mokytojas kreipdavosi į "žemaitį kukutį" - pasakyk, parodyk. Todėl jam buvo nesunku keturis skyrius užbaigti geriais pažymiais. Tėvai nutarė tą neklauzadą (t.y. Liuduką) leisti toliau mokytis.

1932 m. rudenį pradėjo lankyti Panevėžio berniukų gimnaziją. Tėvai išnuomavo butą pas seną moterį, Turgaus gatvėje, su aprūpinimu. Jis šią seną moterį vadindavo "mama". Ji turėjo sūnų, kuris buvo batsiuvis. Gimnazijos pirmą trimestrą užbaigė geriais pažymiais. Prasidėjus žiemai daug laiko praleisdavo čiuzykloje, todėl laiko mažai likdavo pamokoms išmoksi. Gavo tris dvejetukus iš tų dalykų, kuriuos reikėjo skaityti, tai tikybos, geografijos ir istorijos. Todėl klasės auklėtojas parašė tėvui laišką, prieš Liudukui grįžtant į namus atstogoms. Tėvas po vakarienės paprašė sūnaus parodyti dienyną, kuriame iš dvejetų sukombinavo ištaisyti į trejetukus. Jis nežinojo, kad tėvas žino apie jo blogus pažymius, todėl tėvas žiūrėdamas į dienyną aiškino, kad čia kažkas neteislinga. Žinoma, tėvą norėjo įtikinti, kad viskas tvarkoje, bet kada jis parodė auklėtojo laišką, tai "tingynys" suprato kas jo laukia. Mama visuomet užstodavo sūnelį, bet šį kartą "sėdo ant sprando", o tėvas ištraukęs storoką virvę kirto "tinginiui" į sėdynę. Rėkdamas prašėsi dovanojimo, o po mamos plačiu sijonu pritrūko oro ir balso verkė. Toji pamoka už suklastojimą dienyno Liudukui paliko didžiausią pamoką gyvenime. Nuo to laiko šis įvykis liko atmintyje iki šios dienos už tai a.a. tėvams yra dėkingas. Nuo to laiko pradėjo geriau mokytis ir gyventi.

(Bus daugiau)